

Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

21. středoevropská geografická konference
Výzkum a výuka v geografickém vzdělávání

11.–12. září 2013, Jedovnice

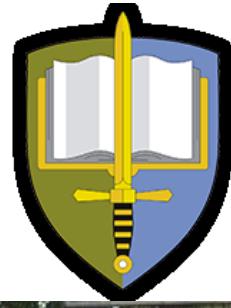
Aleš RUDA (ed.)

muni
PRESS

© 2014 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-210-6881-0

Katedra geografie
Pedagogická fakulta MU

11. – 12. září 2013

VÝZKUM A VÝUKA V GEOGRAFICKÉM VZDĚLÁVÁNÍ

<http://geokonference.ped.muni.cz>

Katedra geografie PdF MU Brno
Katedra geografie a regionálního rozvoja, Univerzita Konštantina Filozofa
Katedra vojenské geografie a meteorologie, Univerzita obrany

3. cirkulář

Výzkum a výuka v geografickém vzdělávání

11. – 12. září 2013

Vážení přátelé,

jedním z trendů současné geografie je reagovat na potřeby neustále se měnícího světa. Tomuto trendu by měla odpovídat i výuka geografie (zeměpisu) na všech stupních škol. Vysokoškolské vzdělávání geografů odborníků nebo geografů učitelů se napříč republikou liší a mnozí si pokládáme otázku, jestli právě naše kurzy máme dobře připravené tak, aby jejich absolventi mohli zareagovat na nové potřeby společnosti. Obdobně, jak se liší výzkumné metody, liší se také využívání vzdělávacího potenciálu samotných výzkumů. Jak nejlépe zapojit talentované studenty do výzkumu, aby byli nápomocni řešení výzkumného úkolu, ale aby tím také pomohli rozvíjet sami sebe? Zatímco mnohé základní a střední školy převážně sdílí své přístupy k výuce, vysoké školy staví své kurzy za bránu zaheslovaných e-learningových portálů ve snaze budovat si své know-how. Když už je téměř celý dnešní svět zasíťovaný, sdílejme tedy i my své přístupy a poznatky s kolegy, se kterými se podílíme na výsledném obrazu geografie. Domníváme se, že by bylo vhodné věnovat nastávající konferenci právě tomu, co se na školách připravující jak odborné geografy, tak učitele pro výuku geografie učí, jak se to učí a proč? Domníváme se, že bychom v otázkách geografického vzdělávání měli mít jasno, protože nositeli geografického myšlení jsou právě učitelé na všech stupních škol.

Místo konání konference

Konference **VÝZKUM A VÝUKA V GEOGRAFICKÉM VZDĚLÁVÁNÍ** se uskuteční v prostorách **autokempu Olšovec v obci Jedovnice** (Havlíčkovo nám. 71, 67906 Jedovnice, www.olsovec.cz)

Doprava k místu konání

Autem

- z Brna po trase Ochoz u Brna – Březina – Křtiny – Jedovnice ATC (28 km; cca 45 min.)
- od Svitav po trase Černá hora – Rájec-Jestřebí – Blansko – Lažánky – Jedovnice ATC (20 km; cca 30 min.)

Autobus

- z Brna linka č. 201 (Brno, Stará osada – Jedovnice, garáže ČAD). Vystoupit na zastávce Jedovnice, Újezd nebo Jedovnice, nám. Cena 42 Kč/5 zón
- z Blanska linka č. 231 (Blansko, aut. st. – Studnice). Vystoupit na zastávce Jedovnice, Újezd nebo Jedovnice, nám. Cena 16 Kč/2 zóny
- z Blanska linka č. 167 (Blansko, aut. st. – Vyškov, aut. nádr.). Vystoupit na zastávce Jedovnice, Újezd nebo Jedovnice, nám. Cena 16 Kč/2 zóny

Jízdní řády autobusů jsou k dispozici na <http://www.idsjmk.cz/linky.aspx#1>

Poté pěšky do autokempu (vzdálenost 1 – 1,5 km).

Stravování

lze zajistit snídani, obedy a večeři, svůj požadavek zvolte v registračním formuláři, cena za stravování bude uhrazena až na místě

Společenský večer

Společenský večer se bude konat dne 11. 9. 2013. Vstupenka na společenský večer a večeři (raut) bude zahrnuta v registračním poplatku.

Registrace účastníků

Registrace účastníků bude spuštěna od 1.4. 2013 na <http://geokonference.ped.muni.cz>

Ubytování

Ubytování si zajišťují účastníci individuálně. Předběžně budou zamluvena místa v autokempu Olšovec. Konkrétní typy ubytování můžete najít na www.olsovec.cz

Termíny a poplatky

Registrace bude probíhat elektronicky od **1. dubna do 31. července 2013**.

Deadline pro zaslání konferenčního příspěvku je 31. srpna 2013.

Řádný termín splatnosti registračního poplatku: do 31. července 2013

Registrační poplatek:

Poplatek do řádného termínu splatnosti (do 30. 6. 2013)	1 300,- Kč
---	------------

Poplatek zaplacený v hotovosti při registraci	1 500,- Kč
---	------------

V ceně registračního poplatku není zahrnuto ubytování a stravování mimo vstupenky na večerní raut a společenský večer.

Tematické sekce konference

- **Geografický výzkum krajiny**

Aplikace výsledků výzkumu v praxi. Užitečnost geografie pro společnost.

- **Současný geografický výzkum a jeho průměr do vysokoškolského vzdělávání**

Vzdělávací stránka aktuálních výzkumů. Zapojení studentů do výzkumu.

- **Inovace ve vzdělávání geografů**

Obsahová a odborná náplň vysokoškolských kurzů – zaměření, aktuálnost. Vedení a náplň seminářů a cvičení (cílová skupina, přizpůsobení oborům). Ověřování znalostí a dovedností – aktuální zkušenosti s výkony studentů.

- **Uplatnění geografie a geografů v praxi**

Zpětná vazba na současné vzdělávací programy. Užitečnost geografických výsledků pro společnost

- **Krajina jako laboratoř**

Výuka v terénu. Práce s talentovanou mládeží. Ukázky dobré praxe.

- **Cezhraničný výskum jadra Veľkej Moravy**

Setkání a prezentace řešitelů projektu Višegrádského fondu

- **Posterová sekce**

Vítány jsou postery na všechna výše uvedená téma.

Pokyny pro autory

Zaslání abstraktu příspěvku v češtině, slovenštině nebo v angličtině (max. 1000 znaků) bude součástí elektronické registrace a poslední možný termín registrace uplyne **31. července 2013**. Sborník abstraktů bude k dispozici pro účastníky v den registrace.

Deadline pro zaslání konferenčního příspěvku je stanoven na **31. srpna 2013**. **Příspěvky** odesílejte na e-mail geoonference@email.cz. Příspěvek zasílejte ve formátu Microsoft Word zpracovaný podle přiložené šablony. Nejpozději do tří pracovních dnů po zaslání příspěvku Vám přijde potvrzení (na e-mailovou adresu, kterou jste uvedli při registraci) od organizačního výboru o jeho obdržení.

Prosíme o respektování konečného termínu pro zaslání konferenčního příspěvku. Příspěvky zaslané po tomto termínu nebudou zařazeny do výběru pro vydání konferenčního sborníku. Sborník bude vydán na CD-ROM.

Program konference

středa 11. září 2013 (autokemp Olšovec)

- registrace: 12:00 – 13:00 hod.
- pěší exkurze po Moravském krasu 13:30 – 18:00
- společenský večer + posezení s cimbálovou muzikou: 19:00 až ...

čtvrtek 12. září 2013

zahájení konference: 09:00 – 09:10

přednášky v plénu:

- 09:15 – 09:35 prof. RNDr. Vladimír Baar, CSc.
09:35 – 09:55 doc. RNDr. Alfred KROGMANN, PhD.

Coffee break: 10:00 – 10:15

1. blok přednášek (místnost A): 10:15 – 12:00, moderátor: Libor Lněnička

GEOGRAFICKÝ VÝZKUM KRAJINY 1

- 1) **Harizal Barbora, Bucher Slavomír, Solár Vladimír**
Využitie kvantitatívnych a kvalitatívnych metód pri hodnotení inovačného potenciálu v Prešovskom samosprávnom kraji
- 2) **Gabriela Repaská, Renáta Masárová**
Vplyv rezidenčnej suburbanizácie na rozvoj mestských častí Nitry – Čermáň a Párovské háje
- 3) **Vachuda Jan, Věžník Antonín**
K problematice pozemkových úprav v ČR, regionálne geografická analýza
- 4) **Kasagranda Anton**
Zhodnotenie návštěvnosti regiónu NUTS II – Bratislavský kraj v rokoch 2001 až 2011
- 5) **Bucher Slavomír, Solár Vladimír, Némethyová Barbara**
Identifikácia skupinových identít s kultúrnym dedičstvom a kultúrnohistorickým potenciálom regiónu
- 6) **Krogmann Alfred, Civáň Marek**
Realizačné predpoklady cestovného ruchu v stredisku cestovného ruchu Donovaly

1. blok přednášek (místnost B): 10:15 – 11:30, moderátor: Eduard Hofmann

INOVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ GEOGRAFŮ 1

- 1) **Michaeli Eva, Madziková Alena**
Objavné vyučovanie v geografii na príklade zosuvu v polygóne Kapušany
- 2) **Madziková Alena**
Didaktika geografie v študijných programoch slovenských vysokých škôl - komparatívna analýza
- 3) **Valach Martin**
Možnosti využitia voľne dostupných elektronických databáz vo vyučovaní environmentálnej geografie
- 4) **Tomčíková Ivana, Čieff Rastislav**
Miestna krajina v príprave budúcich učiteľov geografie
- 5) **Nižnanský Branislav, Nižnanská Katarína**
Pojmové schémy a priestorová kognitívna konštrukcia

Obědová pauza: 12:00 – 13:30

2. blok přednášek (místnost A): 13:30 – 15:00, moderátor: Vladimír Kovařík

GEOGRAFICKÝ VÝZKUM KRAJINY 2

- 1) **Solár Vladimír, Némethyová Barbora, Bucher Slavomír**
Trendy vývoja krajinnej štruktúry mesta Poprad
- 2) **Hubáček Martin, Rybanský Marian, Čeplová Lucie, Břeňová Marie**
Vyhodnocení vlivu povrchu terénu a meteorologických podmínek na průchodivost vozidel
- 3) **Oláhová Jana, Vojtek Matej**
Analýza a hodnotenie krajinnej štruktúry aplikáciou koeficientov ekologickej stability
- 4) **Kovařík Vladimír, Hubáček Martin**
Krajina: přítel či nepřítel?
- 5) **Boltižiar Martin, Kolejka Jaromír, Svatoňová Hana**
Možnosti interpretace starých a tematických map při identifikaci zachovaných elementů kulturní krajiny dob Velké Moravy v okolí Mikulčic a Kopčan
- 6) **Veselovský Ján, Bernadič Jakub**
Opomenutý potenciál Gemerského Horehronia a návrhy na jeho využitie

2. blok přednášek (místnost B): 13:30 – 14:45, moderátor: Hana Svatoňová

INOVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ GEOGRAFŮ 2

- 1) **Svatoňová Hana a kol.**
Učitel přírodních věd – environmentální aplikace
- 2) **Švecová Milada, Horychová Ilona**
Badatelství s podporou ICT jako prostředek pro rozvoj nadání a talentu žáků
- 3) **Škodová Martina, Anstead Lenka, Medveďová Alžbeta, Weis Karol**
Fyzická geografia v teréne: ukážka praktických metod z cvičení v Ľubietovej pri Banskej Bystrici
- 4) **Karvánková Petra, Popjaková Dagmar, Krejčí Jana, Soukupová Lucie**
Integrovaná tematická výuka regionálního zeměpisu na ZŠ
- 5) **Osuch Wiktor**
Vybrané aspekty vzdělávání budoucích učitelů zeměpisu a přírodopisu v Polsku

Coffee break: 15:00 – 15:15

3. blok přednášek (místnost A): 15:15 – 16:30, moderátor: Hana Svobodová

GEOGRAFICKÝ VÝZKUM KRAJINY 3

- 1) **Bártík František, Svatoňová Hana**
Československý uranový průmysl a nesvobodná pracovní síla - modelové území Jáchymov
- 2) **Věžník Antonín, Svobodová Hana, Král Michael**
Vývoj českého zemědělství po vstupu do EU, regionálně geografické aspekty
- 3) **Vilinová Katarína**
Aké príčiny úmrtnosti dominujú v mestách Nitrianskeho samosprávneho kraja
- 4) **Veselovský Ján**
Religiozny cestovný ruch na príklade obce Topoľčianky
- 5) **Šolcová Lucia, Veselovský Ján, Krogmann Alfred**

*Miera nezamestnanosti v predkrízovom období ako jeden z indikátorov chudoby na príklade
Nitrianskeho kraja*

ukončení konference: 16:30

dobrovolný program (bowling aj.) 17:00 ...

Programový a organizační výbor

Programový výbor

doc. PhDr. RNDr. Martin Boltižiar, PhD. (Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre)

doc. RNDr. Alena Dubcová, CSc. (Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre)

doc. PaedDr. Eduard Hofmann, CSc. (Masarykova univerzita)

doc. RNDr. Jaromír Kolejka, CSc. (Masarykova univerzita)

ing. Vladimír Kovařík, Ph.D. (Univerzita obrany)

doc. RNDr. Alfred Krogmann, CSc. (Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre)

PhDr. Mgr. Hana Svatoňová, Ph.D (Masarykova univerzita)

Organizační výbor (PdF MU)

doc. PaedDr. Eduard Hofmann, CSc.

Kateřina Höningová

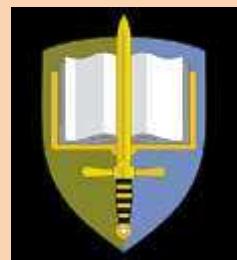
Ing. Mgr. Libor Lněnička

RNDr. Aleš Ruda, Ph.D.

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Kontakt na pracoviště organizátorů

Katedra geografie PdF MU: <http://www.ped.muni.cz/wgeo/>

21. středoevropská geografická konference

VÝZKUM A VÝUKA V GEOGRAFICKÉM VZDĚLÁVÁNÍ

11. – 12. září 2013

Brno

Sborník příspěvků

Masarykova univerzita

21. středoevropská geografická konference
Výzkum a výuka v geografickém vzdělávání

11.–12. září 2013, Brno

Sborník příspěvků
Aleš Ruda (ed.)

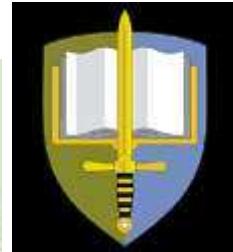
Brno 2014

Pořadatelé 21. středoevropské geografické konference:

Katedra geografie, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita

Katedra geografie a regionálneho rozvoja, Fakulta prírodných vied, Univerzita Konštantína Filozofa

Katedra vojenské geografie a meteorologie, Fakulta vojenských technologií, Univerzita obrany

Recenze:

Alena Dubcová, Katedra geografie a regionálneho rozvoja, Fakulta prírodných vied, Univerzita Konštantína Filozofa

Darina Mísařová, Katedra geografie, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita

Obsah

GEOGRAFICKÝ VÝZKUM KRAJINY.....	6
VYUŽITIE KVANTITATÍVNYCH A KVALITATÍVNYCH METÓD PRI HODNOTENÍ INOVAČNÉHO POTENCIÁLU V PREŠOVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI.....	6
Barbora Némethyová, Slavomír Bucher, Vladimír Solár	6
VPLYV REZIDENČNEJ SUBURBANIZÁCIE NA ROZVOJ MESTSKÝCH ČASTÍ NITRY – ČERMÁN A PÁROVSKÉ HÁJE	18
Gabriela Repaská, Renáta Masárová.....	18
K PROBLEMATICE POZEMKOVÝCH ÚPRAV V ČR, REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÁ ANALÝZA.....	34
Jan Vachuda, Antonín Věžník	34
ZHODNOTENIE NÁVŠTEVNOSTI REGIÓNU NUTS II – BRATISLAVSKÝ KRAJ V ROKOCH 2001 AŽ 2011	47
Anton Kasagranda	47
IDENTIFIKÁCIA SKUPINOVÝCH IDENTÍT S KULTÚRNYM DEDIČSTVOM A KULTÚRNOHISTORICKÝM POTENCIÁLOM REGIÓNU	57
Slavomír Bucher, Vladimír Solár, Barbora Némethyová	57
PERCEPCIA VYBRANÝCH STREDÍSK CESTOVNÉHO RUCHU V JELENSKÝCH VRCHOCH	64
Michal Zvalo, Alfred Krogmann, Lucia Šolcová, Marek Civáň	64
TRENDY VÝVOJA KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY MESTA POPRAD	73
Vladimír Solár, Barbora Némethyová, Slavomír Bucher	73
ANALÝZA A HODNOTENIE KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY APLIKÁCIOU KOEFICIENTOV EKOLOGICKEJ STABILITY	80
Jana Oláhová, Matej Vojtek	80
KRAJINA: PŘÍTEL ČI NEPŘÍTEL?	88
Martin Hubáček, Vladimír Kovařík	88
MOŽNOSTI INTERPRETACE STARÝCH A TEMATICKÝCH MAP A LETECKÝCH SNÍMKŮ PŘI IDENTIFIKACI ZACHOVANÝCH ELEMENTŮ KULTURNÍ KRAJINY DOBY VELKÉ MORAVY V OKOLÍ MIKULČIC A KOPČAN	99
Jaromír Kolejka, Martin Boltižiar, Hana Svatoňová.....	99
ZABUDNUTÝ POTENCIÁL GEMERSKÉHO HOREHRONIA A NÁVRHY NA JEHO VYUŽITIE	108
Ján Veselovský, Jakub Bernadič.....	108
ČESKOSLOVENSKÝ URANOVÝ PRŮMYSL A NESVOBODNÁ PRACOVNÍ SÍLA	116
František Bártík a Hana Svatoňová	116

VÝVOJ ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PO VSTUPU DO EU, REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÉ ASPEKTY	135
Antonín Věžník, Hana Svobodová, Michael Král	135
VYBRANÉ ASPEKTY ADMINISTRATÍVNEHO USPORIADANIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY PO ROKU 1989 NA LOKÁLNEJ ÚROVNI	143
Katarína, Vilinová	143
RELIGIÓZNY CESTOVNÝ RUCH NA PRÍKLADE OBCE TOPOĽČIANKY	155
Ján Veselovský	155
MIERA NEZAMESTNANOSTI V PREDKRÍZOVOM OBDOBÍ AKO JEDEN Z INDIKÁTOROV CHUDOBY NA PRÍKLADE NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA.....	169
Ján Veselovský, Lucia Šolcová, Alfred Krogmann	169
PODPORA PROSTOROVÉHO ROZHODOVÁNÍ NA PŘÍKLADU FRAGMENTACE KRAJINY DOPRAVOU	183
Aleš Ruda	183
O VYVÁŽENOSTI INFORMAČNÍCH VRSTEV V MAPÁCH SOUČASNÉ KRAJINY	192
Jaromír Kolejka	192
INOVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ GEOGRAFŮ	202
MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY GEOGRAFIE A FILOZOFIE VO VYUČOVACOM PROCESSE NA GYMNAZIÁCH	202
Marián Ambrozy	202
OBJAVNÉ VYUČOVANIE V GEOGRAFII NA PRÍKLADE ZOSUVU V POLYGÓNE KAPUŠANYMARTINA KOPEČNÁ.....	209
Michaeli Eva, Madziková Alena	209
OBĽÚBENOSŤ GEOGRAFIE ŠTUDENTMI FAKULTY PRÍRODNÝCH VIED UKF V NITRE A ICH ZNALOSTI O UPLATNENÍ SA NA TRHU PRÁCE	219
Ján Morvic, Hilda Kramáreková	219
VYBRANÉ ASPEKTY VZDĚLÁVÁNÍ BUDOUCÍCH UČITELŮ ZEMĚPISU A PŘÍRODOPISU V POLSKU	227
Wiktor Osuch	227
MOŽNOSTI VYUŽITIA VOĽNE DOSTUPNÝCH ELEKTRONICKÝCH DATABÁZ VO VYUČOVANÍ ENVIRONMENTÁLNEJ GEOGRAFIE	239
Martin Valach, Alena Dubcová	239
NADANÍ ŽÁCI A PŘÍRODOVĚDNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V PODMÍNKÁCH STŘEDNÍCH ŠKOL.....	249
Milada Švecová, Ilona Horychová	249
FYZICKÁ GEOGRAFIA V TERÉNE: UKÁŽKA PRAKTICKÝCH METÓD Z CVIČENÍ V ĽUBIETOVEJ PRI BANSKEJ BYSTRICI	256
Martina Škodová, Lenka Anstead, Alžbeta Medveďová, Karol Weis	256

MIESTNA KRAJINA V PRÍPRAVE BUDÚCICH UČITEĽOV GEOGRAFIE	268
Ivana Tomčíková, Rastislav Čieef.....	268
JAK DÁL V GEOGRAFICKÉM VZDĚLÁVÁNÍ TALENTOVANÉ MLÁDEŽE PO IGEO 2013 A NEJEN JÍ.....	281
Jaromír Kolejka	281

GEOGRAFICKÝ VÝZKUM KRAJINY

VYUŽITIE KVANTITATÍVNYCH A KVALITATÍVNYCH METÓD PRI HODNOTENÍ INOVAČNÉHO POTENCIÁLU V PREŠOVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Barbora Némethyová, Slavomír Bucher, Vladimír Solár

Katedra geografie a regionálneho rozvoja

Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove

Ul. 17. Novembra 1, 081 16 Prešov

barbora.nemethyova@gmail.com

Abstrakt: V príspevku sme sa pokúsili o hodnotenie inovačného potenciálu a inovačného rozvoja v Prešovskom samosprávnom kraji prostredníctvom dvoch rôznych prístupov. Prvým bolo hodnotenie štatistických dát poskytnutých Štatistickým úradom SR, ktoré sa neskôr ukázali ako nedostatočné a neaktuálne. Druhým bol terénný výskum prostredníctvom anketovej metódy a metódy expertných rozhovorov, v ktorom sme skúmali inovačnú kapacitu a aktivitu vybraných podnikov v kraji. Výsledky preukázali dôležitosť aktívneho prístupu výskumníka a mäkkých dát získaných osobnými interview a aktívnu komunikáciu. Anketa a expertné rozhovory boli realizované študentmi študijného odboru Geografia v regionálnom rozvoji v magisterskom stupni štúdia v rámci predmetu Geografia inovácií a technopolí. Sekundárnym cieľom prieskumu bolo poskytnúť študentom reálne skúsenosti v oblasti hodnotenia inovačného potenciálu a zapojiť ich do procesu transferu praktických skúseností v rámci seminárov.

Klíčová slova: inovácie, inovačný potenciál, regionálny rozvoj, anketa, expertný rozhovor

1. Úvod

Problematika inovácií, inovačných konceptov a prístupov v praxi regionálneho rozvoja miest a regiónov nebola doposiaľ v slovenskej geografii príliš študovanou a diskutovanou térou. Térou sa zaoberali prevažne ekonómovia (Molnár 2004, Klas 2005) výlučne v zmysle ekonomickej manažmentu a technologického rozvoja, málo zohľadňujúc geografické aspekty a regionálny rozvoj. Prax preukázala, že existuje potreba zovšeobecnenia skúseností z rozvoja miest a regiónov vyspelých krajín a ich aplikácie do regionálnej politiky SR.

Na základe doterajších výskumov môžeme povedať, že analýza inovácií nemôže byť zredukovaná len na technologický aspekt, keďže inovácie sú výrazne ovplyvňované aj organizačnými a sociálnymi štruktúrami. Napríklad aktívne prijímanie inovácií, dostatok dôvery, tok informácií a iné faktory môžu podporiť vznik a rozvoj inovačného rozvoja;

naopak strnulosť, sociálne konflikty, nedôverčivosť a rigidita môžu rozvoj inovácií značne zabrzdiť. Preto náš výskum pozostával tak z kvantitatívnych analýz hodnotiacich hrubé štatistické dát, ako aj z kvalitatívnych analýz zameraných na zistenie postojov, ochoty, dôvery aktérov a iných mäkkých faktorov inovačného procesu.

Kvalitatívny výskum získava na dôležitosti najmä v oblasti kultúrnej, historickej, či ekonomickej geografie. So vznikom „novej ekonomickej geografie“ a „nového regionalizmu“ začali metódy kvalitatívneho geografického výskumu využívať Amin a Thrift (1994), Florida (1995), Storper (1997), Cooke (1998), Maskell a Malmberg (1999). Zameriavajú sa na výskum kultúrnych a spoločenských kontextov, považovaných za hlavné determinanty regionálnej ekonomickej konkurencieschopnosti napríklad prostredníctvom klastrov a zavádzaním inovácií, kde zohráva dôležitú úlohu lokálne spoločenské prostredie a tzv. „miestne kultúrne podhubie“ (Rochovská, a kol. 2007, s. 336). V zhode s uvedenými faktami a rastúcou relevanciou kvalitatívneho výskumu sme sa aj my pokúsili o aplikáciu nasledovným kvalitatívnych metód výskumu, ako najvhodnejších prostriedkov pre dosiahnutie stanovených cieľov.

2. Metodika

Pri spracovávaní uvedenej problematiky bola metodika rozdelená do troch časťí: štúdium relevantných literárnych zdrojov, terénny výskum a spracovanie a interpretácia získaných informácií.

Metodika hodnotenia a geografickej interpretácie inovačného rozvoja je vytvorená na základe viacerých vedeckých postupov uskutočnených a použitých autormi pri výskume podobných problematík (Skokan 2004, Estélyiová 2009, Stejskal, Kovárník 2009, RPIC 2005) a je prepojením rôznych metód a analýz aplikovaných v nami zamýšľanom výskume. Vychádzajúc z uvedených predpokladov sme detailne realizovali:

1. Kvantitatívny výskum inovačného rozvoja na Slovensku a jeho priestorovú diferenciáciu s dôrazom na postavenie Prešovského kraja
2. Kvalitatívny výskum - prostredníctvom analýzy inovačného potenciálu v PSK formou ankety a expertných rozhovorov, pričom ako parciálne ciele tohto výskumu sme definovali:
 - Získanie informácií o podnikoch ako sú veľkosť, exportná a dodávateľská orientácia, potenciál výskumu a vývoja, investičná aktivita, bariéry rozvoja podnikania, inovačné aktivity a faktory obmedzujúce inovačné aktivity a pod.
 - Získanie mäkkých dát metódou interview, t.j. názory, problémy a zámery týkajúce sa ďalších investícií uvedených firiem do inovácií.

V rámci výskumu boli analyzované tvrdé a mäkké dátá. Tvrdé dátá pochádzali z ŠÚ SR. Mäkké dátá boli získavané štruktúrovanými aj voľnými rozhovormi s predstaviteľmi jednotlivých firiem v období február – apríl 2012. Respondentmi boli podniky Prešovského kraja v hospodárskych odvetviach, ktoré v realizovanom predvýskume zameranom na klastrovanie vykazovali hodnoty lokalizačného koeficientu viac ako 1,2 a mohli by byť potencionálnymi účastníkmi vytvorených klastrových iniciatív vyčlenených na základe kvantitatívnych analýz. Databázový súbor podnikov bol poskytnutý ŠÚ SR v Prešove podľa nami vopred definovaných požiadaviek. Výberový súbor tvorili firmy s počtom zamestnancov

20 a viac, v nasledujúcich priemyselných sektورoch, ktoré boli identifikované ako najvýznamnejšie v kraji: C10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 (detailne v klasifikácii SK NACE). Základný výskumný súbor pre kvalitatívny výskum tvorilo 218 podnikov. Pred hodnotením výsledkov je potrebné zdôrazniť, že platnosť nižšie uvedených zistení je významne podmienená pôsobením odvetví a výberom respondentov, ktorý bol účelový.

3. Vývoj výstavby

Z dôvodu obmedzeného rozsahu príspevku nebolo možné publikovať kompletné výsledky realizovaného výskumu tak, ako bol vysvetlený vo vyššie spracovanej metodike. Vybrali sme preto len niektoré ukazovatele relevantné z hľadiska spracovanej témy.

Analýza inovačného rozvoja v PSK – kvantitatívny výskum

Problematika inovácií je na Slovensku pomerne novou tému a preto je veľmi zložité spracovať akékolvek štatistické dáta týkajúce sa implementácie inovácií, ich šírenia a významu pre ekonomický rozvoj. Štatistiky sa zistujú len za celú SR, preto nie je možné vygenerovať akékolvek dátá pre nami skúmané územie PSK. Najnovšia publikácia tohto druhu *Inovačná aktivita podnikov v SR 2006 – 2008* (2010) vydaná ŠÚ SR skúma túto problematiku najdetailnejšie len na úrovni štyroch regiónov NUTS 2, preto sme analyzovali inovačný rozvoj Východného Slovenska ako vyššej teritoriálnej jednotky PSK. V rámci územia Východného Slovenska bolo štatisticky dotazovaných 2505 podnikov, z ktorých bolo 789 inovačne aktívnych. Tvorili 31,50% - ný podiel všetkých podnikov na Východnom Slovensku a takmer 20%-ný podiel zo všetkých inovačných podnikov Slovenska (tab. 1). Percentuálny podiel počtu inovačných podnikov na Východnom Slovensku bol mierne pod celoslovenským priemerom (33,6%).

Tabuľka 1: Inovačná činnosť podnikov v rokoch 2006 – 2008 podľa SK NACE

Región	Počet podnikov spolu	Počet inovačných podnikov					Počet neinovačných podnikov	
		spolu	% podiel	s technol. inováciu	s netech. inováciou	s tech. a netech. in.	spolu	% podiel
SR Spolu	11 761	3950	33,59%	711	1611	1628	7811	66,41
SK01 Bratislavský kraj	2249	100	40,83%	116	529	355	1449	59,17
SK02 Západné Slov.	4106	1050	25,57%	232	289	529	3056	74,43
SK03 Stredné Slov.	2701	1111	41,10%	234	432	444	1590	58,87
SK04 Východné Slov.	2505	789	31,50%	128	361	300	1716	68,50

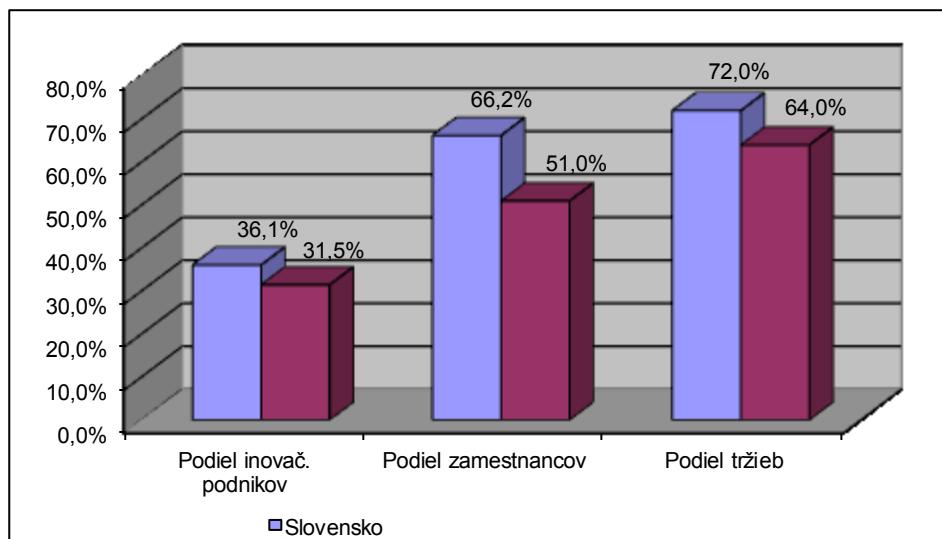
Zdroj: ŠÚSR

Podniky s technologickou inováciou, ktorých bolo spolu 428, tvorili 17,09% zo všetkých podnikov. V rámci tejto skupiny prevládali podniky s inováciou produktu a procesu (175 podnikov), 137 podnikov zaviedlo len inováciu procesu a 86 podnikov inováciu produktu. 14 podnikov muselo svoju inovačnú činnosť zrušiť úplne a 16 podnikov malo v čase výskumu nedokončené inovačné činnosti. Z hľadiska dôležitosti inovácie 204 podnikov uviedlo na trh nové alebo zdokonalené produkty, ktoré boli nové len pre podnik a 167

podnikov uviedlo produkty, ktoré boli nové aj pre celý trh. V rámci celej SR išlo o 20%-ný podiel z celkového počtu podnikov, ktoré zaviedli nový produkt na trh.

Údaje týkajúce sa podnikov s inovačnou aktivitou v jednotlivých odvetviach ekonomických činností nie sú dostupné na úrovni NACE SK01-SK04, preto nie je možné určiť, ktoré odvetvia na Východnom Slovensku sú výraznejšie inovačné.

Graf 1: Vybrané ukazovatele inovačnej aktivity v inovačných podnikoch SR a SK04

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ŠÚSR

Kým na Slovensku podiel počtu inovatívnych podnikov v priemysle a službách predstavoval len 36,1%, ich podiel na celkovom počte zamestnancov dosiahol 66,2% a na celkových tržbách 72%. Na úrovni Východného Slovenska SK01 počet inovatívnych podnikov tvoril 31,5%-ný podiel, počet zamestnancov v podnikoch s inovačnou aktivitou dosahoval 51% a podiel na celkových tržbách bol na úrovni 64%. Môžeme skonštatovať, že vo všetkých ukazovateľoch je Východné Slovensko mierne pod priemerom SR (graf 1).

Podniky s technologickými inováciami v odvetviach priemyslu, stavebníctva a vybraných služieb na Východnom Slovensku vynaložili v roku 2008 na inovačné aktivity spolu 1,15% (v porovnaní s priemerom SR 1,2%) svojich tržieb. Najväčšou položkou výdavkov na inovácie v skúmaných podnikov bolo zaobstaranie strojov a zariadení (85,3%). V porovnaní s priemerom SR (78%) tvorili tieto výdavky vyšší podiel. Naopak vonkajší výskum a vývoj spotreboval len 1,2 % výdavkov, výrazne menej v porovnaní s celoslovenským priemerom (7,9%). Na obstaranie vonkajších znalostí vynaložili podniky 3,3% (SR 4,7%) a na vnútorný výskum a vývoj bolo v podnikoch Východného Slovenska použitých 10,2% (SR 9,9%) výdavkov na inovácie.

Čo sa týka financovania inovačných aktivít z verejných zdrojov, verejnú finančnú podporu získalo na svoje inovačné aktivity 44 podnikov a tvorili 10,3%-ný podiel z celkového počtu podnikov s technologickou inováciou na Východnom Slovensku. Väčšina finančných prostriedkov bola získaná z fondov EÚ a od vládnych inštitúcií.

Z hľadiska spolupráce pri inováciách, viac ako 29% podnikov spolupracovalo pri implementácii inovácií s dodávateľmi materiálov, komponentov a softvéru a takmer 19%

podnikov s klientmi alebo zákazníkmi. Z hľadiska efektivity konceptu Triple Helix je treba podotknúť, že práve spolupráca s univerzitami a verejnými výskumnými inštitúciami bola na veľmi nízkej úrovni, čo v prípade sieťovania a tvorby vzájomných partnerstiev nie je dobrým signálom (graf 2).

Graf 2: Typ partnera pre spoluprácu pri inováciách v inovačných podnikoch na Východnom Slovensku v roku 2008 (podiel v %)

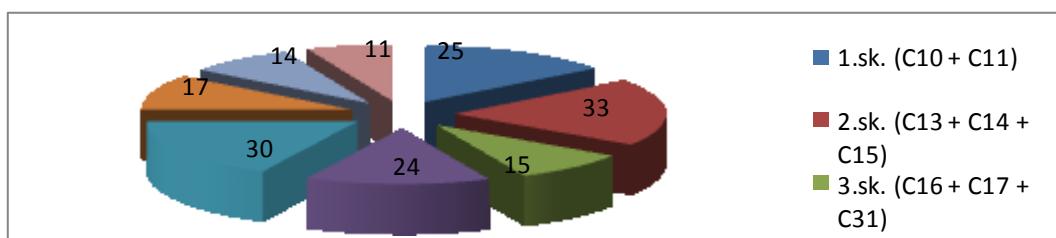
Zdroj: ŠÚSR

V porovnaní s celoslovenským priemerom zaznamenávame na Východnom Slovensku výraznejšie inovačné bariéry a neúspechy v zavádzaní inovácií. Kým v rámci Slovenska uviedlo 26,1% inovačných podnikov, že niektoré zo svojich inovačných aktivít museli ukončiť už vo fáze návrhu, na Východnom Slovensku ich bolo až 52%, teda dvojnásobok. Podiel podnikov, ktoré ukončili inovačné aktivity po ich zahájení je 28,74%. Opäť je to dvojnásobok v porovnaní s podielom na Slovensku (14,6%). 29% podnikov mali svoje inovačné aktivity výrazne oneskorené. Najčastejšie bariéry inovačných aktivít sú zhodné s bariérmi v rámci celého Slovenska. Ide najmä o nákladové faktory – vysoké náklady na inováciu (uviedlo 64% podnikov), nedostatok finančných zdrojov (viac ako 40% podnikov) a trhové faktory – trh ovládaný etablovanými podnikmi (22% podnikov) a neistý dopyt (26% podnikov). Zo skupiny znalostných faktorov boli za dôležité faktory označené nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily (21,5%) a obtiažnosť hľadania partnera pre spoluprácu v oblasti inovácií (21,3%).

Analýza inovačného rozvoja v PSK - kvalitatívny výskum

Ako už bolo uvedené, inovačný rozvoj v kvalitatívnom výskume sme hodnotili v rámci vopred vybratých odvetví, ktoré boli špecifikované v predvýskume založenom na využití metód lokalizačných koeficientov. Pre jednoduchšie, graficky prehľadnejšie a efektívnejšie hodnotenie prieskumu bola následne kategorizácia hlavných ekonomických činností upravená a prispôsobená. Odvetvia s podobným zameraním, vzájomne prepojenou výrobou, podobným hodnotovým reťazcom a potenciálom pre možnú budúcu spoluprácu a tvorbu klastrov boli zlúčené do nasledovných skupín. Pri každej skupine uvádzame počet podnikov, ktoré sa výskumu zúčastnili (graf 3).

Graf 3: Štruktúra podnikov zúčastňujúcich sa prieskumu podľa združených odvetví do skupín

Inovačná aktivita podnikov

Z celkového počtu 169 dotazovaných podnikov, 104 podnikov (62%) uviedlo, že za posledných 5 rokov zaviedlo na trh nejaké nové, alebo inovované tovary alebo služby, z toho 59 podnikov (35% z celkového počtu podnikov prieskumu a 57% z celkového počtu podnikov zavádzajúcich inovácie) zaviedlo inovácie, ktoré boli zároveň významné aj pre celý odbor a trh danej sféry podnikania. Je evidentné, že práve tieto inovácie sú z hľadiska hospodárskeho rozvoja kraja najvýznamnejšie, znamenajú vysokú pridanú hodnotu a priamo sa viažu na reálne využitie výskumu a vývoja v praxi a aplikáciu poznatkov nielen v úzkom lokálnom kruhu, ale aj na medzinárodnom poli v rámci daného odboru. Z hľadiska odvetvovej štruktúry najväčší podiel inovačných podnikov je v skupine č. 8 (C29 + C30), č. 6 (C26 + C27), a č. 4 (C22 + C23). Naopak najmenej inovačných podnikov je v odvetví spracovania a výroby výrobkov z dreva, papiera a výroby nábytku (C16 + C17 + C31) (tabuľka 2).

Tabuľka 2: Štruktúra podnikov prieskumu podľa inovačnej aktivity

Odvetvia	Podniky	Neinovujúce		Inovujúce		Inovácie významné pre celý odbor		Inovujúce v súčasnosti	
		spolu	počet	%	počet	%	počet	%	počet
1.sk.	25	9	36%	16	64%	8	50%	12	48%
2.sk.	33	17	52%	16	48%	8	50%	8	24%
3.sk.	15	10	67%	5	33%	1	20%	8	53%
4.sk.	24	5	21%	19	79%	10	52%	20	83%
5.sk.	30	16	53%	14	47%	10	71%	15	50%
6.sk.	17	3	18%	14	82%	10	71%	14	82%
7.sk.	14	4	29%	10	71%	6	60%	11	79%
8.sk.	11	1	9%	10	91%	6	60%	9	82%
Spolu	169	65	38%	104	62%	59	57%	97	57%

Zdroj: Výsledky prieskumu

Ďalej sme zisťovali, či je podnik súčasťou väčšej podnikovej skupiny alebo koncernu, a ak áno, či je súčasťou slovenskej, alebo zahraničnej podnikovej siete. Predpokladali sme, že ak je podnik súčasťou väčšej skupiny, má vyšší inovačný potenciál. Súčasťou väčšej podnikovej skupiny bolo 61 (36%) zo 169 podnikov prieskumu, pričom 49 bolo súčasťou zahraničných koncernov a 12 súčasťou domácich podnikových skupín. Najmenšie zastúpenie podnikov v podnikových skupinách je typické pre potravinársky (1.sk.) a drevospracujúci priemysel (3.sk.), pre ktoré je charakteristická prítomnosť menších podnikov s lokálnym významom. Naopak podniky zamerané na výrobu a spracovanie plastov (4.sk.), podniky kovospracujúceho (5.sk.) a elektrotechnického (6.sk.) priemyslu a podniky s výrobou textilu a odevu (2.sk.) sú najčastejšie súčasťou veľkých koncernov.

Predpoklad, že tie podniky, ktoré sú súčasťou väčších skupín, majú aj výrazne vyšší inovačný potenciál sa nepotvrdil. Inovačná schopnosť podnikov, ktoré sú súčasťou koncernov je len o 7% vyššia ako u podnikov, ktoré nie sú súčasťou skupín. Realizácia vlastného výskumu a vývoja bola zaznamenaná u 38% podnikov, ktoré sú súčasťou podnikových skupín a u 33% podnikov, ktoré nie sú súčasťou podnikových skupín, čo nepredstavuje markantný rozdiel. Z interview s podnikmi ďalej vyplýva, že väčšina podnikov podnikových skupín síce zaviedla inovované výrobky alebo služby, avšak výskum, vývoj a implementácia týchto

výrobkov do výrobného procesu prebehla v materskej pobočke v zahraničí, čím sa slovenské podniky stávajú len akousi „výrobňou“ alebo montážou dielňou bez vyššej pridanej hodnoty. Ich vlastný výskum a vývoj sa často obmedzuje na 1-2 pracovníkov a v prípade rozhodovacích procesov majú podniky obmedzené kompetencie a sú priamo závislé od rozhodnutí materskej firmy. Z tohto hľadiska považujeme za dôležitejšie pre ekonomický rozvoj kraja menšie podniky, ktoré nie sú súčasťou zahraničných skupín, ale jasne deklarujú záujem o spoluprácu, disponujú vlastným výskumom a vývojom a zavádzajú inovatívne výrobky aj s menším finančným obratom.

Vybrané ekonomické ukazovatele podnikov

Zároveň sme predpokladali, že implementácia inovácií vyvolá v podniku rast obratu, prípadne aj vznik tzv. „spin off“ podnikov. Tento predpoklad sa v našom prieskume potvrdil. Z celkového počtu 97 podnikov, ktoré zaznamenali medziročný rast obratu o viac ako 10% bolo 71 (73%) podnikov inovačných. Podľa vyjadrení respondentov, práve inovácie mali vplyv na zvýšený rast obratu a ekonomický rozvoj. Taktiež z celkového počtu 20 podnikov, ktoré uviedli založenie nového podniku alebo filiálky, bolo 18 (90%) podnikov inovačných. Implementácia inovácií jednoznačne podporuje rast a rozvoj firiem a zvýšenie ich ekonomickej sily a konkurencieschopnosti.

Finančné zabezpečenie inovačných aktivít

Ďalej sme zisťovali, odkiaľ podniky získavajú finančné zdroje na realizáciu svojich aktivít a na ktoré inovačné aktivity vynakladajú finančné prostriedky. Pri zisťovaní finančných zdrojov si respondenti vyberali zo 7 možností, resp. mohli uviestť iné zdroje financií. Z výskumu vyplýva, že žiadny z podnikov výskumu doposiaľ nevyužíval rizikový kapitál, ani miestne a regionálne programy. 95% podnikov využíva na realizáciu svojich aktivít vlastné zdroje a 44% podnikov pôžičky a úvery. Len 18% podnikov využívalo fondy EÚ, 2% podnikov vládne programy a 4% podnikov uviedli „iné“ finančné zdroje, ktoré boli ďalej špecifikované ako zdroje pochádzajúce z podnikov v rámci podnikovej skupiny resp. z materskej firmy. Percentuálne podiely štruktúry finančného zabezpečenia inovačných podnikov výskumu sú podobné s celoslovenským priemerom, kde využívanie vlastných zdrojov uvádzia 87% podnikov výskumu, využívanie európskych fondov ale aj iných fondov a nadácií je tiež na pomerne nízkej úrovni (4%), a rizikový kapitál využilo len 1% respondentov z oslovených podnikov výskumu.

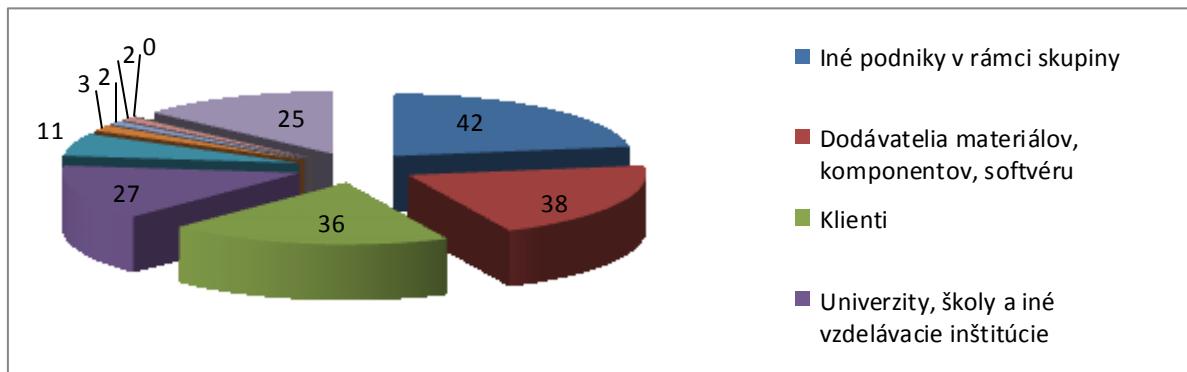
Najčastejším druhom investícií je nákup strojov a vybavenia (74% podnikov) a realizácia a absolvovanie školení (50% podnikov), najmenej častý je nákup výsledkov externého VaV. Pomerne málo podnikov (33%) uviedlo investície do interného výskumu a vývoja a do zavádzania inovácií na trh.

Kooperácia podnikov pri tvorbe a implementácii inovácií

Z hľadiska spolupráce sme skúmali, kto bol tvorcom daných inovácií. Z celkového počtu inovačných podnikov bolo 44% podnikov tvorcom inovácií samostatne, 47% podnikov vytvorilo inovácie spolu s inými podnikmi a dodávateľmi a 9% podnikov si zabezpečilo inovácie prostredníctvom externých partnerov. Podiel podnikov zavádzajúcich inovácie vlastným vývojovým strediskom (samostatne) je v porovnaní s celoslovenským priemerom (52%) nižší.

Pri tvorbe a implementácii inovácií najčastejšie podniky spolupracovali s ďalšími podnikmi v rámci podnikovej skupiny, s dodávateľmi a klientmi, čo je prirodzené z hľadiska potreby reflektovania dopytu trhu. Nás v tomto smere zaujímala najmä spolupráca s univerzitami a výskumnými inštitúciami, keďže práve tie sa majú postupne stať dôležitou zložkou výskumnej a výrobnej sféry v rámci fungovania konceptu Triple Helix. Z celkového počtu 104 inovačných firiem, len 26% (27 firiem) spolupracovalo s univerzitami pri tvorbe a implementácii inovácií (graf 4). Nazdávame sa, že pre efektívne fungovanie konceptu Triple Helix by sa mala táto úroveň spolupráce výrazne posilniť a podniky by mali viac spolupracovať s výskumnými a vzdelávacími inštitúciami.

Graf 4: Štruktúra spolupráce podnikov prieskumu pri tvorbe a implementácii inovácií s inými inštitúciami

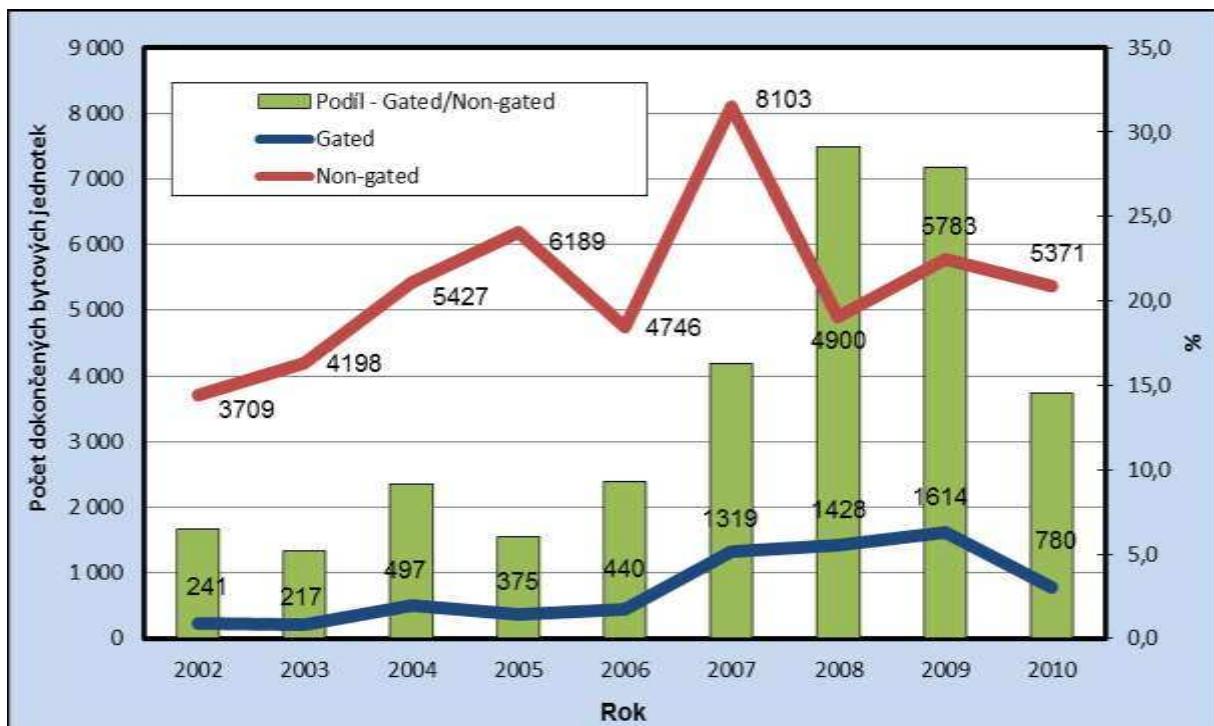
Zdroj: Výsledky prieskumu

Bariéry inovačného rozvoja

Dôležitými faktorom inovačnej aktivity podnikov sú tiež bariéry, ktoré znemožňujú alebo brzdia rozvoj podnikov. Ako najčastejšie bariéry inovačného rozvoja uvádzajú podniky nedostatok zdrojov financovania (64% podnikov), veľmi vysokú cenu inovácií (52% podnikov) a veľký ekonomický risk (42% podnikov). 33% podnikov uviedol ako bariéru veľmi obmedzené predpisy, normy a zákony a 24% podnikov nedostatok kvalifikovaného personálu.

Plány a vízie podnikov

Až 80% podnikov uviedlo, že má záujem a plánuje realizovať inovácie v blízkej budúcnosti. PSK má teda na základe plánovaných investícií do inovácií veľký inovačný potenciál. Otázkou však zostáva, či táto odpoveď zodpovedá reálnym plánom podniku, alebo je len akousi víziou a prianím jednotlivca, resp. odráža všeobecne populárny názor o dôležitosti zavádzania inovácií a ich prínose:

Obr. 1: Vývoj výstavby gated communities v Praze v letech 2002-2010

Zdroj: vlastní výzkum, ČSÚ – Bytová výstavba

4. Záver

Vzhľadom k tematickej šírke realizovaného terénneho výskumu nie je možné zhodnotiť inovačný potenciál vyčerpávajúcim spôsobom. Napriek tomu z výskumu môžeme vyvodiť nasledovné skutočnosti a tvrdenia:

- Získavanie akýchkoľvek informácií a dát o inováciách je veľmi komplikované a mnohé firmy význam a váhu inovácií nijako štatisticky nesledujú. 13% firiem nám nevedelo odpovedať na otázku, aký bol podiel z predaja inovatívnych výrobkov a ich podiel na exporte. Ostatné podniky to uvádzali len odhadom.
- Z hľadiska odvetvovej štruktúry najväčší podiel inovačných podnikov je v skupine č. 8 (C29 + C30) – výroba motorových vozidiel a ich častí; č. 6 (C26 + C27) – výroba elektrických, optických a telekomunikačných prístrojov, a č. 4 (C22 + C23) – výroba a spracovanie plastov. Naopak, najmenej inovačných podnikov je v odvetví spracovania a výroby výrobkov z dreva, papiera a výroby nábytku (C16 + C17 + C31). Z celkového počtu bolo 62% (104) podnikov inovačných.
- Z celkového počtu inovačných podnikov bolo 44% podnikov tvorcami inovácií samostatne, 47% podnikov vytvorilo inovácie spolu s inými podnikmi a dodávateľmi a 9% podnikov si zabezpečilo inovácie prostredníctvom externých partnerov. Z hľadiska kooperácie a partnerstiev v kraji je tento fakt pozitívnym signálom pre ďalší rozvoj.
- Podniky, ktoré sú súčasťou väčších nadnárodných skupín, zväčša nemajú vlastný výskum a vývoj (s výnimkou 1 – 2 zamestnancov), ten je realizovaný externe v materskej firme. Aj napriek tomu, že väčšina z týchto firiem inovácie realizuje, zavádzajú sa len vo forme vopred predložených plánov vytvorených priamo

materskou firmou. Aktivity s vyššou pridanou hodnotou teda absentujú a lokalizácia týchto firiem v predmetnom regióne je len výsledkom faktorov, ako sú lacná pracovná sila, relatívne výhodné podmienky z hľadiska daňového systému štátu, atď. Z hľadiska rozhodovacích kompetencií sú priamo závislé od materskej firmy a nemôžu sa svojvoľne rozhodovať.

- Pre realizáciu inovačných aktivít využívajú podniky najčastejšie vlastné zdroje (95% podnikov) a bankové úvery (44% podnikov).
- Výskum preukázal aj nezáujem podnikov o spoluprácu s výskumnými inštitúciami, univerzitami, miestnymi regionálnymi združeniami a konkurenčnými podnikmi (pohybuje sa okolo 30%) a z toho vyplývajúcu nízku pravdepodobnosť vytvárania akýchkoľvek partnerstiev.
- Dáta, ktoré sme získali kvalitatívnym výskumom, neboli doposiaľ k dispozícii z dôvodu neexistencie takýchto a podobných regionálnych štatistik. Zmapovanie inovačného potenciálu vytvorilo informačnú základňu pre ďalšie analýzy, vyhodnocovanie a strategické rozhodovacie procesy v kraji.

V závere môžeme povedať, že výsledky kvantitatívneho a kvalitatívneho výskumu nie sú úplne identické. Kým kvantitatívny výskum definuje v Prešovskom kraji potenciál pre rozvoj v siedmich základných oblastiach výroby (textilná, odevná a kožiarska výroba, potravinársky priemysel, drevo spracujúci priemysel a výroba nábytku, chemický priemysel, výroba gumy a plastov, výroba strojov a iných zariadení, výroba dopravných prostriedkov a ich komponentov, elektrotechnický priemysel), pričom za najvýznamnejšie odvetvia boli použitím metódy lokalizačného koeficientu hodnotené výroba potravín, výroba textilu a odevov, a výroba a spracovanie plastov, kvalitatívny prieskum priniesol presne opačné výsledky. Nízka inovačná schopnosť a nedostatočná úroveň spolupráce pre budúci rozvoj sa ukazuje práve v potravinárskom, textilnom priemysle, výrobe plastov a kovových konštrukcií. Aj napriek tomu, že tieto odvetvia sú významnými zamestnávateľmi v kraji a tvoria značný podiel ekonomickejho potenciálu, nie sú schopné a ochotné podporovať regionálny rozvoj v kraji. Naopak, vysoký inovačný potenciál bol kvalitatívnym prieskumom potvrdený v odvetviach výroby dopravných prostriedkov a ich komponentov, elektrotechnickom priemysle, výrobe strojov a zariadení a aj vo výrobe drevených výrobkov a nábytku, ktorým patrili v kvantitatívnom výskume posledné priečky. Zároveň podniky v týchto odvetviach majú väčší záujem o kooperáciu, spolupracujú častejšie s univerzitami a výskumnými inštitúciami a disponujú častejšie vlastným výskumom a vývojom.

Tento časťou sme zároveň overili a potvrdili dôležitosť kvalitatívneho výskumu v humánnej geografii, najmä pre fenomény, ktoré nie je možné sledovať a hodnotiť kvantitatívne, ako napríklad sieťové partnerstvá, inovačný rozvoj, bariéry inovačného rozvoja, atď. Ako optimálne riešenie pri hodnotení inovačného rozvoja a identifikácii klastrov sa javí prístup, ktorý vychádza z vhodnej kombinácie kvantitatívnych a kvalitatívnych metód výskumu. V nami uskutočnenom výskume sme tento prístup aplikovali.

Literatúra:

- [1] BERMAN GROUP. 2012. Terénní pruzkum veřejných vědecko-výzkumných pracovišť v Jihomoravském kraji (2010). Praha: Berman Group. 2012. 50 s.
- [2] DRUCKER, P. 1985. Innovation and Entrepreneurship. New York : Harper & Row, 1985. 277 s. ISBN 0060154284
- [3] DUNN, K. 2000. Interviewing. In Hay I., ed. Qualitative research methods in human geography. Melbourne: Oxford University Press. 2000. s. 50 – 82.
- [4] ESTÉLYIOVÁ, K 2009. Výskum podnikateľských sietí v Juhomoravskom kraji: Zborník príspevkov z konferencie FBM VUTBR, [online]. Brno. 2009. [cit. 2010-04-15]. Dostupné na internete: <<http://konference.fbm.vutbr.cz/workshop/files2/estelyiova.pdf>>
- [5] MANIFESTO FOR CREATIVITY AND INNOVATION IN EUROPE. 2009. [online]. 2009. 8 s. [cit. 2010-01-05]. Dostupné na internete: <<http://create2009.europa.eu/fileadmin/Content/Downloads/PDF/Manifesto/manif esto.sk.pdf>>
- [6] MICHAELI, E., MATLOVIČ, R., IŠTOK, R., A KOL. 2009. Regionálny rozvoj pre geografov, FHPV PU, Prešov: Vydavateľstvo PU, 2009. 718 s. ISBN 978-80-555-0065-2.
- [7] NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA. 2007. Inovačná kapacita malých a stredných podnikov, Bratislava 2007, [online]. 2007. 60 s. [cit. 2012-02-02]. Dostupné na internete: <http://www.nadsme.sk/files/Inovacna_kapacita_MSP_2007.pdf>
- [8] NÉMETHYOVÁ, B. 2010. Inovačné prístupy v regionálnom rozvoji v konceptuálnom rámci sieťovania, Nitra: Geografické informácie 14, 2010, s. 158 - 170. ISSN 1337-9453
- [9] ROCHOVSKÁ, A., BLAŽEK, M., SOKOL, M. 2007. Ako zlepšiť kvalitu geografie: O dôležitosti kvalitatívneho výskumu v humánnej geografii. In Geografický časopis, Vol.59, 2007/4, Bratislava. 2007. s. 323 – 358. ISBN 80-8050-960-3
- [10] RPIC. 2005. Prieskum trhu a marketingová analýza možností vzniku a rozvoja inovatívnych firiem v regióne PSK – VÚC Prešov. Prešov 2005. 76 s.
- [11] SILVERMAN, D. 2005. Ako robiť kvalitatívny výskum. Bratislava: Ikar, 2005. 325 s. ISBN 80-551-0904-4.
- [12] SKOKAN, K. 2004. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
- [13] STEJSKAL, J. 2007. Analysis of the Innovation Potential in Pardubice Region. In Zborník príspevkov 2. konferencie CERS, TU Košice, [online]. 2007.[cit. 2009-04-12]. Dostupné na internete: <<http://www.cers.tuke.sk/cers2007/PDF/Stejskal.pdf>>
- [14] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. 2009. Regionální politika a její nástroje, Praha: Portál, s.r.o., 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

[15] ŠÚSR. 2010. Inovačná aktivita podnikov v SR 2006 - 2008. č. 510-0218/2010. Bratislava. 210 s.

THE USE OF QUANTITATIVE AND QUALITATIVE METHODS FOR THE EVALUATION OF INNOVATION POTENTIAL IN PREŠOV SELF-GOVERNING REGION

Number In conclusion we can state that the results of quantitative and qualitative research are not completely identical. While quantitative research defines in Prešov region the development potential in seven key fields of production (textile, apparel and leather production, food processing, wood processing and furniture manufacturing, chemical industry, manufacture of rubber and plastic products, machinery and other equipment, manufacture of transport equipment and their components, electrical engineering), and as the most important industries using the localization coefficient were defined food production, textiles and apparel, and the production and processing of plastics, qualitative research has brought exactly the opposite results.

Low innovation capacity and insufficient level of cooperation for future development is proved in the food, textile industry, the manufacture of plastics and metal products. Despite the fact that these sectors are major employers in the region and represent significant proportion of economic potential, they do not promote regional development in the region.

On the contrary, high innovation potential and the potential of clusters was confirmed by qualitative research in the manufacture of vehicles and their components, electrical engineering, manufacturing machinery and equipment and also in the manufacture of wood products and furniture, which were in quantitative research on the last place. The companies in these sectors are more interested in cooperation, cooperate more with universities and research institutions, and have more efficient self-research and development.

We have also verified and confirmed the importance of qualitative research in human geography, particularly for phenomena that can not be monitored and evaluated quantitatively, such as network partnerships, innovative development, barriers to innovation development, etc. As the optimal solution in evaluating innovative development and identification of clusters appears is the approach that is based on a suitable combination of quantitative and qualitative research methods. In the realised research we applied this approach.

Acknowledgement:

The article is part of the grant research project VEGA nr. 1/0325/12. Intra-urban structure dynamics in Slovakia in the first decade of the 21st century.

Key words: innovations, innovation potential, regional development, questionnaire, expert interview

Výzkum a výuka v geografickém vzdělávání

21. středoevropská geografická konference. 11.–12. září 2013, Brno. Sborník příspěvků.

Editor: Aleš Ruda

Grafická úprava: Aleš Ruda

Vydala: Masarykova univerzita, 2014

1. vydání

ISBN 970-80-210-6881-0

